

района получили ухудшенные оценку (малополесские-Кременецкий, и Приднестровьскохидноподильский), остальные 6 районов получили посредственную оценку. В целом можно утверждать, что водные рекреационные ресурсы Подолья в целом благоприятны для развития различных видов рекреации и туризма, особенно пляжно-купального отдыха, сплавов крупными реками (Днестр, Южный Буг и т.п.), спортивного рыболовства. Основными недостатками водно-рекреационного потенциала Подолья является неудовлетворительное экологическое состояние воды в большинстве рек и водохранилищ, низкая водность значительной части водотоков, часто загроможденное состояние береговой линии, слабый уровень обустройства мест для занятий водными видами рекреации и отдыха и тому подобное.

Ключевые слова: рекреационные ресурсы, поверхностные воды, Подолье, картографическая модель, оценка.

Abstract:

Petro Tsaryk. APPROACHES TO THE EVALUATION AND MAPPING OF RECREATIONAL WATER RESOURCES OF PODILLIA.

The main types of recreational resources of surface waters skirts. An assessment model and established cartographic length and density of the shoreline of rivers, lakes, ponds and reservoirs. Recreational surface water resources are presented skirts rivers, lakes, ponds, reservoirs, which are suitable for recreation throughout its length, or partially. They form the aesthetic appeal of the landscape, creating a favorable microclimate, promote the development of water sports recreation, sport fishing, beach bathing, recreation, etc.

The main types of recreational activities on waters skirts is swimming and sunbathing, fishing, recreation on the coast, boating, rafting. Favourable for these purposes period begins in almost all aquatic area in early June and ends in late August. For water-sports recreational favorable period lasts from April to October.

Estimated and mapped existing hydrological protected objects (reserves, natural monuments, etc.). Revealed the ecological condition of the water main rivers skirts according to the environmental departments of regional administrations. A total point score the attractiveness of recreational resources of surface waters skirts.

Combined analysis of water and recreational zoning skirts that showed 3 area (Zahidnopodilsky, Pivnichnopodilsky, Pivnichnozahidnopodniprovisky) were highly appreciated, District 2 received poorer assessment (malopolesskie-Kremenetskiy and Pridnistrovskoskhidnopodilsky), the remaining 6 districts received a mediocre rating. In general it can be argued that water recreational resources skirts are generally favorable for the development of various kinds of recreation and tourism, especially beach-bathing vacation, alloys major rivers (Dniester, Southern Bug, etc.), sport fishing. The main disadvantages of water-recreation potential skirts is poor ecological state of water in most rivers and reservoirs, low water content a large part of watercourses, often zagromozhdennoe state coastline, low level of resettlement places for water sports and recreation facilities and the like.

Keywords: recreational resources, surface water, skirts, cartographic model, evaluation.

Рецензент: проф. Петлін В.М.

Надійшла 18.03.2016р.

УДК 502.51 (477.81-751.2)

Тарас БЕЗСМЕРТНЮК, Михайло МЕЛЬНИЧУК

РЕГІОНАЛЬНІ ЛАНДШАФТНІ ПАРКИ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ПОТЕНЦІЙНІ ОБ'ЄКТИ РЕКРЕАЦІЇ

У статті досліджено можливості здійснення рекреаційної діяльності в межах регіональних ландшафтних парків Рівненської області. Розглянуто категорію природно-заповідного фонду регіональний ландшафтний парк як об'єкт рекреаційного природокористування. Подано характеристику регіональних ландшафтних парків досліджуваного регіону як потенційним атракціям туристсько-рекреаційного призначення. Визначено основні проблеми, завдання та напрями рекреаційного використання регіональних ландшафтних парків Рівненської області.

Ключові слова: регіональний ландшафтний парк, рекреація, туристсько-рекреаційна діяльність, функціональні зони, Рівненська область.

Постановка проблеми. Відповідно до Закону України «Про Загальнодержавну програму розвитку заповідної справи на період до 2020 року» [16] з метою сприяння розвитку рекреаційної та оздоровчої діяльності у межах природоохоронних територій передбачається оптимізація їх рекреаційного використання, тому питання ефективного використання їх природних ресурсів, збереження багатства місцевої природи, а також раціональна організація на їхній території туристсько-рекреаційної

діяльності є надзвичайно важливими. Регіональні ландшафтні парки (РЛП), поряд із національними природними парками (НПП), належать до територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ), в межах яких рекреаційна та туристична діяльність набувають найбільшого значення і розвитку.

Аналіз останніх досліджень. Питання розвитку рекреаційної діяльності в межах ПЗФ в останні роки набуло певної актуальності, що пов'язано з працями таких науковців, як

О.О. Бейдик, В.І. Гетьман, О.Ю. Дмитрук, С.В. Дмитрук, О.В. Міщенко, Н.В. Овсянникова, Я.Б. Олійник, В.М.Петлін, Л.П. Царик, П.Л. Царик тощо. Питання використання РЛП в туристсько-рекреаційній діяльності піднімалося у публікаціях А.А. Блакберна [3], В.І. Гетьмана [4; 5], В.В. Худоби [19], П.Л. Царика [20]. Регіональні ландшафтні парки Рівненської області досліджували Т.Л. Андрієнко, Ю.М. Грищенко, М.М. Гуйдаш, І.О. Жайворон, М.Л. Клестов, А.М. Мартиненко, О.І. Прядко [7; 8; 13; 15].

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження регіональних ландшафтних парків Рівненської області як потенційних об'єктів рекреації. Для досягнення цілей мети були поставлені наступні завдання:

- дослідити категорію ПЗФ регіональний ландшафтний парк як об'єкт рекреаційного природокористування;
- дати характеристику РЛП досліджуваного регіону як потенційним атракціям туристсько-рекреаційного призначення;
- визначити основні проблеми, завдання та напрями рекреаційного використання РЛП Рівненської області.

Виклад основного матеріалу. Багаторічний досвід створення та функціонування НПП у різних державах світу доводить, що їх можливості, як місць відпочинку, є обмеженими. Головною причиною цього обмеження є виконання НПП переважно природоохоронних функцій. Через це в багатьох індустріальних країнах виникла потреба організації нової категорії охоронних територій здебільшого рекреаційного призначення – природних парків. Такі парки мають відвернути увагу відвідувачів від особливо цінних в науково-природничому значенні НПП, й задовольнити зростаючі рекреаційні потреби суспільства. Існує великий міжнародний досвід функціонування таких парків, які в різних країнах мають назву природних, ландшафтних, регіональних тощо. В Україні заповідні об'єкти цієї категорії називаються регіональними ландшафтними парками [10].

Регіональні ландшафтні парки є природоохоронними рекреаційними установами місцевого чи регіонального значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечення умов для організованого відпочинку населення [17]. Організуються РЛП переважно на заліснених територіях без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів. У разі необхід-

ності вилучення земельних ділянок для потреб РЛП проводиться в порядку, встановленому відповідним законодавством [9]. Особливістю РЛП є те, що створення їх має на меті як охорону і раціональне використання цінних природних територій, так і збереження історико-культурних комплексів та об'єктів, здійснення рекреаційної діяльності. Саме в цій категорії зближуються дві лінії охорони, які існують в Україні – охорони об'єктів природи і історико-культурних об'єктів [19].

На РЛП покладається виконання таких завдань: збереження цінних природних та історико-культурних комплексів та об'єктів; створення умов для ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів і об'єктів; сприяння екологічній освітньо-виховній роботі [17]. Основними цільовими функціями РЛП є: природоохоронна (збереження особливостей і краси ландшафту, цінних природних комплексів та об'єктів), охорона пам'яток культури і історії, рекреаційна (організація відпочинку і збереження високих рекреаційних якостей середовища), освітньо-пізнавальна (сприяння екологічній освіті, виховання патріотичного ставлення до рідної природи, культури та історії).

Для оптимального виконання вищевикладених завдань проводять зонування територій РЛП, де кожна зона виконує свої функції. Функціональні зони РЛП з різним режимом охорони та використання представляємо у таблиці 1.

Території РЛП є «дестинаціями», тобто географічними територіями, які є привабливими для туристів завдяки наявності унікальних або специфічних туристсько-рекреаційних ресурсів та відповідної інфраструктури, доведених до споживачів у вигляді готового туристичного продукту з метою задоволення їх найрізноманітніших потреб.

Перспективними для розвитку туристсько-рекреаційної діяльності є три регіональні ландшафтні парки, розташовані на території Рівненської області.

РЛП «Прип'ять-Стохід» загальною площею 21600 гектарів розташований у Заріченському районі. Вважаємо за необхідне подати передісторію формування РЛП «Прип'ять-Стохід» в межах Рівненської області. Так, у 1995 року було створено регіональний ландшафтний парк «Прип'ять-Стохід» загальною площею близько 45 тис. га, який охоплював суміжні ділянки Волинської та Рівненської областей в межах відповідно Любешівського

(22628 га) та Зарічненського (21600 га) районів. У 2007 році частина земель регіонального ландшафтного парку в межах Любешівського району перейшла до складу новоствореного національного природного парку «Прип'ять-Стохід», який охопив усі заповідні об'єкти Любешівського району Волинської області загальною площею 39315,5 га. В кінцевому результаті, інша частина земель в межах Зарічненського району і становить РЛП «Прип'ять-Стохід» Рівненської області на сучасному етапі.

Парк охоплює природні комплекси займища Прип'яті та Стоходу поряд з білоруським кордоном. В його межах знаходяться 10 населених пунктів, а саме села Дідівка, Котира, Нобель, Ніговиці, Омит, Гориничі, Сенчиці, Прикладники, Дубчиці, Комори. Даний об'єкт представляє собою болотно-лісовий природний комплекс, розташований у заплаві меандричних річок Прип'ять і Стохід з унікальними заплавами озерами (Нобель та Засвідське), болотами та заплавами луками. У рослинному покриві парку переважають лучно-болотні угруповання. Основні лісові масиви зосереджені на межиріччі Стоходу і Прип'яті та боровій терасі Прип'яті. Загальна площа лісів ста-

новить близько 28%, водойми та заболочені місцевості займають більше, ніж 40% території, а луки – 10%. Тут переважають мішані дубово-соснові ліси, менші площі займають листяні ліси – вільхові та дубові, а також соснові ліси. Болота, в основному, високотравні, луки торф'яністі, близько 12,5% площі парку займають піски. **Флора** території включає понад 700 видів вищих рослин та більше 200 видів водоростей. На території парку трапляються види, занесені до Червоної книги України та низка регіонально рідкісних видів. Орієнтовно тваринний світ парку нараховує близько 500 видів, у тому числі 219 видів хребетних (з них риб – 19, земноводних – 9, плазунів – 5, птахів – 160, ссавців – 26). Велика кількість річок, озер, стариць, боліт, зволжених луків, а також величезних площ заростей очерету, рогузу, чагарників на болотах і прибережних смугах найбільш сприяє формуванню з усіх компонентів парку поширенню водно-болотної фауни. Особливо багата орнітофауна (68 видів), серед яких трапляються такі рідкісні види, як коловодник ставковий та журавель сірий, занесені до Червоної книги України.

Таблиця 1

Функціональне зонування територій регіональних ландшафтних парків

Зона	Характеристика
<i>Заказна зона</i>	Об'єднує природо-заповідні території та об'єкти місцевого значення парку (заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища). Переважно територіально роз'єднана. Масові екскурсії та відпочинок населення в заказній зоні забороняється. Можливе лише проведення наукових екскурсій та освітня і наукова діяльність, що не суперечить загальним вимогам щодо охорони довкілля. Площа цієї зони може бути різною, але доцільно її встановити в середньому у розмірі 10-25% від площі парку
<i>Зона нестационарної рекреації</i>	Охоплює маршрути постійних екскурсій та екологічного туризму на території парку. Ця площа може становити 50-70% площі парку і є основою на його території. До неї можуть бути включені угіддя з напівприродною та культурною рослинністю, які є об'єктом демонстрації та складовою ландшафту. Основна вимога до режиму зони – це збереження існуючого ландшафту, заборона будівництва промислових підприємств, що можуть бути джерелом забруднення навколишнього середовища, негативно впливати на рослинний та тваринний світ. У даній зоні можлива реконструкція ландшафту, ренатуралізація окремих ділянок природних комплексів
<i>Зона стаціонарної рекреації</i>	Є невеликою за площею (5-10% території парку) і призначена для розміщення будинків відпочинку, санаторіїв, готелів та інших об'єктів обслуговування відвідувачів парку. Тут може бути розміщена дирекція парку та центр екологічного виховання, наукові та екскурсійні відділи. У цій зоні має бути заборонена будь-яка діяльність, що призводить або може призвести до погіршення стану природного середовища, деградації чи знищення природних комплексів, а також негативно впливає на здоров'я відпочиваючих
<i>Господарська зона</i>	Включає розміщені на території парку населені пункти, сільськогосподарські та інші угіддя. Проводиться традиційна господарська діяльність з дотриманням загальних вимог щодо охорони природного середовища із деяким екологічним обмеженням. Господарська діяльність усіх суб'єктів узгоджується з дирекцією парку під її контролем

Примітка. Сформовано на основі [2; 6]

На території РЛП «Прип'ять-Стохід» розміщені об'єкти ПЗФ місцевого значення. До них належать три заказники місцевого значення загальною площею 3848 гектарів, а саме:

іхтіологічний заказник «Прип'ятський» (охороняються місця нересту різних видів риб, серед них лящ, сазан, судак), **орнітологічний заказник «Нобельський»** (охороняються міс-

ця гніздування перелітних водоплавних птахів), зоологічний заказник «Глуца» (охороняються місця поселення бобрів і водоплавних птахів вздовж р. Стохід).

На території збереглися традиційні ремесла, такі як вишивка, ткацтво; місцеві жителі дотримуються старовинних шлюбних ритуалів. Багаті природні умови приваблюють рибалок та мисливців-любителів (для рибальства та полювання відведено окремі території). Рибальство здійснюється на окремих ділянках річок (зимою воно супроводжується спорудженням дамб з палів, стовбурів дерев та сіна). Поширеним є полювання на птахів. Взимку можна полювати на зайців та копитних.

РЛП «Дермансько-Мостівський» знаходиться на території Здолбунівського району загальною площею 19837 гектарів із селами Дермань Перша, Дермань Друга, Борщівка Перша, Борщівка Друга, Буща, Мости, Зелений Дуб, Гурби, Святе, Будераж, Суйми, Півче, Нова Мощаниця, Мала Мощаниця, Ступне, Залібівка. Парк розташований на межі Волинського лісового плато, Малого Полісся та Кременецьких гір. У зв'язку з цим його територія відзначається значним ландшафтним і біологічним різноманіттям. Тут переважає лісова рослинність (майже 45% площі парку), поширені також болота (1,8% від загальної площі парку), заболочені луки, а також торф'янисті луки, які сформувались на місці осушених боліт. Лісова рослинність представлена листяними, мішаними та хвойними лісами. Переважають широколистяні ліси – дубові (з дуба звичайного та скельного), грабово-дубові, грабові та березово-грабові ліси, а також мішані дубово-соснові та чисті соснові ліси. На території парку виявлено 31 червонокнижний вид рослин, тобто майже половина видів, занесених до Червоної книги, які зростають на Рівненщині. Тут можна спостерігати 146 видів птахів, з яких гніздових – 112 (з них осілих – 26). Решта з них такі, що зустрічаються тільки під час весняних або осінніх перельотів – 28 видів і такі, що зафіксовані лише взимку – 6 видів.

На території парку розміщені об'єкти ПЗФ місцевого значення. До них належать заказники (7), пам'ятки природи (3), заповідні лісові урочища (2) загальною площею 1720,1 га.

На території парку є історико-краєзнавчі пам'ятки. Створення РЛП «Дермансько-Мостівський» дозволяє при збереженні традиційного господарювання одночасно розвивати нові види діяльності – рекреацію та туризм, а також сприяти збереженню унікальних типових природних комплексів, історично-культур-

них пам'яток старовинної Дермані та інших населених пунктів.

РЛП «Надслучанський» розташований у південно-східній частині Березнівського району на берегах річки Случ та її приток на території, що давно слугувала для відпочинку. Загальна площа Надслучанського РЛП складає 17271 га. В межах парку знаходяться такі села як Совпа, Хмелівка, Глибочок, Дерманка, Губків, Маринин, Майдан, Більчаки та смт. Соснове. Тут на поверхні є виходи Українського кристалічного щита, внаслідок чого породи та ґрунти своєрідні, а рослинний покрив дуже різноманітний. Площа лісів становить майже 73% парку. Тут переважають різні за своїм характером ліси – соснові та дубово-соснові, старі дубові та дубово-грабові, березово-грабові. Площа боліт парку становить 3,3%. На правому кам'янистому березі р. Случ на верхніх частинах схилів сформувалась лучно-степова рослинність. В межах парку виявлено близько 400 видів судинних рослин, серед яких переважають неморальні та бореальні види. Всього на території парку виявлено 77 рідкісних видів рослин, серед яких смілка литовська, занесена до Європейського Червоного списку, 19 рослин з Червоної книги України. Багато тут і червонокнижних та регіонально рідкісних видів тварин. Популярним є такий вид туризму, як сплави на плотах річкою Случ, що дозволяє ближче познайомитись з унікальними краєвидами «Надслучанської Швейцарії». Мальовничі різноманітні ландшафти сприятимуть розвитку рекреації.

На території Надслучанського РЛП розташовано 14 об'єктів ПЗФ місцевого значення загальною площею 957,7 га, що становить 5,6% від загальної площі парку. До них належать заказники (6), пам'ятки природи (7), заповідні лісові урочища (1) загальною площею 957,7 га.

Територія Надслуччя цікава не лише для натуралістів. Вона багата своїм історичним минулим, пам'ятками історії, археології, архітектури. Цікава історія Надслучанського краю сповнена реальними подіями, легендами та переказами. У с. Губків знаходяться руїни середньовічного феодального замку XV ст. За переказами, на горі Дзвінецькій були поховані козаки, а на горі Вал у с. Маринин був монастир, заснований князем Б. Корецьким у другій половині XVIII ст. У цьому самому селі знаходиться найстаріша пам'ятка історії та архітектури Березнівщини – Преображенська дерев'яна церква (1801 р), а також дерев'яна дзвіниця (1882 р.). Ці споруди мають велику історико-культурну цінність, які можна віднести до

значних пам'яток українського бароко.

Відтак, Надслучанський РЛП має значний рекреаційно-туристичний потенціал. Тут знайдеться місце як для любителів активного туризму (піші маршрути, сплав річкою, скелелазіння), так і для тих, кому ближче пізнавальні екскурсії. Територія парку також прекрасно підходить для легкого оздоровчого відпочинку з прогулянками на свіжому повітрі та допоміжними промислами у вигляді збирання ягід, грибів, а також рибальства.

На території парку є кілька туристичних маршрутів, кожний із яких надає дві унікальні можливості: знайомство із дивовижною природою та активний відпочинок. Перший маршрут проходить такими населеними пунктами: м.Березне, с.Москвин, с.Прислuch, с.Бистричі, смт.Соснове, с.Губків, с.Маринин, с.Більчаки. Подорожувати тут можна велосипедом, автомобілем і пішки. На цьому маршруті є можливість помилуватися красою лісів, квітучих луків та позбирати гриби та ягоди. Крім цього, зустрічаються тут радонові джерела, відомі своїми цілющими властивостями, гідрогеологічна пам'ятка природи «Більчаківське джерело», геологічний заказник «Марининсько-Устянські граніти», а між селами Губків та Маринин розташувалися скелі, де часто можна побачити любителів – скелелазів. Приваблюють і історичні споруди: кам'яний хрест – залишок чоловічого монастиря у с. Маринин та давньоруське городище XI–XII ст. Зупинитися у РЛП Надслучанський можна у будинках для літнього відпочинку у с. Маринин та у готелі «Берізка» у м. Березне.

В підсумку можемо констатувати, що РЛП області призначені як для збереження природних комплексів, так і для організації тут відпочинку населення. Території парків відзначаються особливою ботанічною цінністю, великим естетичним, рекреаційним і екологічним значенням, що пов'язано із мальовничістю ландшафтів, високою залісненістю та придатністю лісів для оздоровлення населення. В межах РЛП області є можливість успішного здійснення різних форм екологічного виховання у зв'язку з різноманітністю, цінністю та красою природи. Парки приваблюють багатьох людей як із Рівненщини, так і з інших куточків України. Проте однією з проблем РЛП є мала поінформованість широкого загалу про їх існування та діяльність.

Розвиток рекреаційної діяльності в межах РЛП Рівненської області також гальмується недосконалою нормативно-правовою базою. В законодавчому порядку чітко не визначені ті форми і види діяльності, які можна здійснюва-

ти в межах РЛП. У зв'язку з відсутністю адміністрацій РЛП гостро постає проблема їх фінансування. Як наслідок, створені для ведення природоохоронної і туристично-рекреаційної діяльності природно-заповідний об'єкти не мають чіткої стратегії свого розвитку та є малоефективними. Фактично, РЛП області функціонують формально, в них не дотримується заповідний режим території, а наявні рекреаційні ресурси не використовуються оптимально. Тому регіональні ландшафтні парки Рівненщини не виконують в повній мірі поставлених на них завдань.

У зв'язку з вищевикладеним, першочерговим завданням для активізації природоохоронної та рекреаційної діяльності РЛП області вважаємо: покращення нормативно-правової бази щодо діяльності РЛП; створення ефективно діючих адміністрацій досліджуваних природно-заповідних установ; проведення функціонального зонування територій РЛП області; забезпечення проведення РЛП рекреаційної та еколого-освітньої діяльності; розвиток інфраструктури територій РЛП.

Для ефективної діяльності РЛП, в його адміністрацію повинні входити такі структурні підрозділи: служба охорони парку; менеджер туризму; менеджер-природоохоронець, еколог, що контролює екологічний стан території і співпрацює з землевласниками і землекористувачами, на землях яких знаходиться парк. З розвитком парку до штату доцільно ввести науковців, насамперед, організаторів проведення наукових досліджень силами співробітників наукових установ [1].

Для того, щоб РЛП області могли себе частково фінансувати, необхідно розробити для кожного з них сталу стратегію розвитку з оцінкою формування рекреаційної інфраструктури. Важливо зробити оцінку фізичної здатності природних комплексів витримувати рекреаційне навантаження.

Основними видами туристично-рекреаційних послуг, які можуть надавати РЛП Рівненської області, є: екскурсії екологічними стежками; відвідання музеїв та еколого-інформаційних центрів; перевезення туристів, їх розміщення, харчування; надання короткочасного відпочинку у наметових містечках; любителське (спортивне) рибальство і полювання, фотополювання; надання у користування спортивно-туристичного інвентаря; спуск річкою на плотах, човнах; прогулянки на велосипедах, верхи на конях; спостереження за птахами; розвиток сільського зеленого туризму, волонтерського туризму. В РЛП області склались умови для розвитку наукового напряму екоту-

ризму (екологічний та етнографічний), що сприяє збереженню і відродженню місцевої природи і культури, пізнавального туризму, зеленого туризму.

З метою ознайомлення з природними ландшафтами, відпочинку населення, проведення туристичної та освітньої діяльності в зоні нестационарної рекреації РЛП області має бути розроблена та чітко прокладена мережа екоосвітніх та екотуристичних стежок. Туристичні маршрути та екологічні стежки мають бути належним чином віддалені від заказної зони, а рекреаційна діяльність має бути контрольованою.

Наймасовішими відвідувачами парку є насамперед жителі населених пунктів, розташованих в межах РЛП. Потенційними відвідувачами парків є мешканці населених пунктів Рівненської області, що прилягають до територій парків. Кількість відвідувачів можна збільшити за рахунок школярів і студентів, що вивчають природу та історію рідного краю в рамках навчальних практик і екскурсій. Географічне положення Рівненської області дозволяє залучати до відвідування РЛП регіону не лише українських, але й іноземних рекреантів.

Разом з тим, необхідно звертати особливу увагу на загрози навколишньому середовищу внаслідок розвитку масового туризму, управління потоками відвідувачів, запровадження технологій зниження негативного впливу на природне середовище. Завданнями установ РЛП, перш за все, є організація туристичних потоків таким чином, щоб забезпечити збереження природи, спільне формування якісного туристичного продукту, сприяння соціально-економічному розвитку місцевості, формування екологічної та національної свідомості насе-

лення. Основними напрямками роботи в організації туристичної діяльності на території РЛП на сучасному етапі є: організація постійної тісної співпраці між всіма учасниками формування туристичного продукту та тими, хто надає туристичні послуги; формування якісного туристичного продукту для окремих цільових груп населення, різних сезонів, різної тривалості; підвищення якості надання туристичних послуг, мобільності і технологій; використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та соціальних медіа; системний розвиток туризму та розбудова туристичної інфраструктури в межах природоохоронної території; сприяння розвитку туризму та розбудова туристичної інфраструктури на територіях, що прилягають до РЛП; уніфікація менеджменту та маркетингу; організація на постійній основі волонтерських та соціальних програм; постійна пропаганда екологічної та природоохоронної діяльності серед відвідувачів РЛП [12].

Висновки. Таким чином, РЛП є поліфункціональними заповідними об'єктами, які, окрім функцій охорони природних та історико-культурних об'єктів, сприяють організації туризму, екологічної освіти місцевого населення і відвідувачів, проведенню наукових досліджень і моніторингу, соціальному і економічному розвитку території. Рекреаційний потенціал РЛП Рівненської області сприяє їх широкому залученню та використанню населенням для ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційного користування в природних умовах з дотриманням режиму охорони навколишнього середовища, для екологічної освітньо-виховної роботи, розвитку екологічного туризму.

Література:

1. Андрієнко Т. Л., Клецов М. Л. Мережа регіональних ландшафтних парків в Україні // Заповідна справа в Україні на межі тисячоліть (сучасний стан та проблеми розвитку). Ред. кол.: М. П. Стеценко та ін. – Канів, 1999. – 224 с.
2. Андрієнко Т. Л., Клецов М. Л., Прядко О. І. Мережа регіональних ландшафтних парків України: Наукові та організаційні умови створення. – К., 1996. – 96 с.
3. Блэкберн А. А. Региональные ландшафтные парки как туристско-рекреационные предприятия в контексте устойчивого развития туризма в Украине / А. А. Блэкберн // Вісник ДІТБ. Сер.: Економіка, організація і управління підприємствами в туристичній сфері. – 2005. – № 9. – С. 190–196.
4. Гетьман В. І. Принципи рекреаційної діяльності на територіях регіональних ландшафтних парків України і заходи з їх реалізації / В. І. Гетьман // Екол. вісн. – 2003. – № 11–12. – С. 4–7.
5. Гетьман В. І. Рекреаційна діяльність в регіональних ландшафтних парках України / В. І. Гетьман // Географія та основи економіки в школі. – 2004. – №1. – С. 35–41.
6. Грищенко Ю. М. Основи заповідної справи: Навчальний посібник. – Рівне: РДТУ, 2000. – 239 с.
7. Грищенко Ю. М. та ін. Регіональні ландшафтні парки Рівненської області // Еколог. вісник. – 2003. – № 9. – С. 26–30.
8. Гуйдаш М. М., Грищенко Ю. М., Жайворон І. О. Біологічне та ландшафтне розмаїття Рівненщини в дзеркалі регіональних ландшафтних парків: Методично-довідковий посібник. – Рівне, 2004. – 60 с.
9. Екологічне право України: Підручник / За ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. – К.: Право, 2005. – 380 с.
10. Заповідна справа в Україні: Навчальний посібник / За заг. ред. М. Д. Гродзинського, М. П. Стеценка. – К.: Географіка, 2003. – 306 с.
11. Заповідні об'єкти Рівненщини / Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Рівненській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecorivne.gov.ua/reserve/>
12. Мельничук М. М. Використання регіональних ландшафтних парків України в рекреації та туризмі / М. М. Мельничук, Т. П. Безсмертнюк // Географічна освіта і наука Черкащини : ретроспектива, сучасні проблеми і перспективи розвитку, м.

- Умань, 8 жовтня 2015 р. / відп. ред. О. В. Браславська – Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. – С. 75–78.
13. Надслучанський регіональний ландшафтний парк – перлина поліської природи / Т. Л. Андриєнко, Ю. М. Грищенко, О. І. Пряко, А. М. Мартиненко // Березнівщина – поліський край : [збірник] / [відп. ред. Т. Л. Андриєнка]. – Рівне : РДТУ, 2001. – С. 35–51.
 14. Овсійчук Ю. Дермансько-Мостівський регіональний ландшафтний парк – перлина півдня Рівненщини / Ю. Овсійчук // Нова педагогічна думка. – 2004. – №1. – С. 121–123.
 15. Природно-заповідний фонд Рівненської області / Держ. упр. охорони навколиш. природ. середовища в Рівнен. обл. ; Рівнен. центр маркетингових дослідж., [автор і упоряд. : Г. М. Антонова та ін. ; наук. ред. Ю. М. Грищенко ; передм. : П. Д. Колодич, Ю. М. Грищенко, Г. М. Микитин ; фотоіл. : Б. М. Берташ]. – Рівне : Волин. береги, 2008. – 216 с. : іл.
 16. Про Загальнодержавну програму розвитку заповідної справи на період до 2020 року : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wildnet.ru/images/stories/bibl/Prog_PZF_v15.doc
 17. Про природно-заповідний фонд України : за станом на 09.05.2015 / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>
 18. Регіональні ландшафтні парки / Рівненська обласна бібліотека для молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.yunilibr.rv.ua/index.php/kraeznavstvo/-mainmenu-131/zapovidnyky/298-14>
 19. Худоба В. В. Шляхи активізації природоохоронної та рекреаційної діяльності регіональних ландшафтних парків Волино-Поділля / В. В. Худоба // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Природно-заповідний фонд України – минуле, сьогодні, майбутнє», присвяченої 20-річчю природного заповідника «Медобори» (сmt. Гримайлів, 26-28 травня 2010 р.). – Тернопіль : «Підручники і посібники», 2010. – С. 912 – 917.
 20. Царук П. Л. Регіональні ландшафтні парки як об'єкти рекреаційної і туристичної діяльності / П. Л. Царук // Матеріали другого всеукраїнського наукового семінару «Регіональне географічне краєзнавство». – Тернопіль, 2002. – Ч. 2. – С. 244–249.

References:

1. Andriyenko T. L., Klestov M. L. Merezha regional'nyh landshaftnyh parkiv v Ukraini // Zapovidna sprava v Ukraini na mezhi tysjacholit' (suchasnyj stan ta problemy rozvytku). Red. kol.: M. P. Stecenko ta in. – Kaniv, 1999. – 224 s.
2. Andriyenko T. L., Klestov M. L., Prjadko O. I. Merezha regional'nyh landshaftnyh parkiv Ukrainy: Naukovi ta organizacijni umovy stvorenja. – K., 1996. – 96 s.
3. Blakbern A. A. Regional'nye landshaftnye parky kak turystsko-rekreacyonnye predpryjatya v kontekste ustojchyvogo razvytija turyzma v Ukraine / A. A. Blakbern // Visnyk DITB. Ser.: Ekonomika, organizacija i upravlinnja pidpryemstvamy v turystychnij sferi. – 2005. – № 9. – S. 190–196.
4. Get'man V. I. Pryncypy rekreacijnoi' dijalnosti na terytorijah regional'nyh landshaftnyh parkiv Ukrainy i zahody z ih realizacii' / V. I. Get'man // Ekol. visn. – 2003. № 11-12. – S. 4-7.
5. Get'man V. I. Rekreacijna dijalnist' v regional'nyh landshaftnyh parkah Ukrainy / V. I. Get'man // Geografija ta osnovy ekonomiky v shkoli. – 2004. – №1. – S. 35–41.
6. Gryshhenko Ju. M. Osnovy zapovidnoi' spravy: Navchal'nyj posibnyk. – Rivne: RDTU, 2000. – 239 s.
7. Gryshhenko Ju. M. ta in. Regional'ni landshaftni parky Rivnens'koi' oblasti // Ekolog. visnyk. – 2003. - № 9. – S. 26–30.
8. Gujdash M. M., Gryshhenko Ju. M., Zhajvoron I. O. Biologichne ta landshaftne rozmai'ttja Rivnenshhyny v dzerkali regional'nyh landshaftnyh parkiv: Metodychno-dovidkovyj posibnyk. – Rivne, 2004. – 60 s.
9. Ekologichne pravo Ukrainy: Pidruchnyk / Za red. A. P. Get'mana, M. V. Shul'gy. – K.: Pravo, 2005. – 380 s.
10. Zapovidna sprava v Ukraini: Navchal'nyj posibnyk / Za zag. red. M. D. Grodzyn'skogo, M. P. Stecenka. – K.: Geografika, 2003. – 306 s.
11. Zapovidni ob'jekty Rivnenshhyny / Derzhavne upravlinnja ohorony navkolyshn'ogo pryrodnogo seredovyshha v Rivnens'kij oblasti [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ecorivne.gov.ua/reserve/>
12. Mel'nyjchuk M. M. Vykorystannja regional'nyh landshaftnyh parkiv Ukrainy v rekreacii' ta turyzmi / M. M. Mel'nyjchuk, T. P. Bezsmertnjuk // Geografichna osvita i nauka Cherkashhyny : retrospektyva, suchasni problemy i perspektyvy rozvytku, m. Uman', 8 zhovtnja 2015 r. / vidp. red. O. V. Braslavs'ka – Uman' : VPC «Vizavi», 2015. – S. 75–78.
13. Nadsluchanskij regional'nyj landshaftnyj park – perlyna polis'koi' pryrody / T. L. Andriyenko, Ju. M. Gryshhenko, O. I. Prjadko, A. M. Martynenko // Berезnivshhyna – polis'kij kraj : [zbirnyk] / [pid. red. T. L. Andrijenka]. – Rivne : RDTU, 2001. – S. 35–51.
14. Ovsijchuk Ju. Dermans'ko-Mostiv'skij regional'nyj landshaftnyj park – perlyna pivdnja Rivnenshhyny / Ju. Ovsijchuk // Nova pedagogichna dumka. – 2004. – №1. – S. 121–123.
15. Pryrodno-zapovidnyj fond Rivnens'koi' oblasti / Derzh. upr. ohorony navkolysh. pryrod. seredovyshha v Rivnen. obl. ; Rivnen. centr marketyngovyh doslidzh., [avtor j uporjad. : G. M. Antonova ta in. ; nauk. red. Ju. M. Gryshhenko ; peredm. : P. D. Kolodych, Ju. M. Gryshhenko, G. M. Mykytyn ; fotoil. : B. M. Bertash]. – Rivne : Volyn. oberegy, 2008. – 216 s. : il.
16. Pro Zagal'noderzhavnu programy rozvytku zapovidnoi' spravy na period do 2020 roku : Zakon Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.wildnet.ru/images/stories/bibl/Prog_PZF_v15.doc
17. Pro pryrodno-zapovidnyj fond Ukrainy : za stanom na 09.05.2015 / Verhovna Rada Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>
18. Regional'ni landshaftni parky / Rivnens'ka oblasna biblioteka dlja molodi [Elektronnyj resurs]. - Rezhym dostupu: <http://www.yunilibr.rv.ua/index.php/kraeznavstvo/-mainmenu-131/zapovidnyky/298-14>
19. Hudoba V. V. Shljahy aktyvizacii' pryrodoohoronnoi' ta rekreacijnoi' dijalnosti regional'nyh landshaftnyh parkiv Volyno-Podillja / V. V. Hudoba // Materialy mizhnarodnoi' naukovopraktychnoi' konferencii' «Pryrodno-zapovidnyj fond Ukrainy – mynule, s'ogodennja, majbutnje», prysvjachenoi' 20-richchju pryrodnogo zapovidnyka «Medobory» (smt. Grymajliv, 26-28 travnja 2010 r.). – Ternopil': «Pidruchnyky i posibnyky», 2010. – S. 912 – 917.
20. Caryk P. L. Regional'ni landshaftni parky jak ob'jekty rekreacijnoi' i turystychnoi' dijalnosti / P. L. Caryk // Materialy drugogo vseukrai'ns'kogo naukovogo seminaru «Regional'ne geografichne kraeznavstvo». – Ternopil', 2002. – Ch. 2. – S. 244–249.

Аннотация:

Безсмертнюк Т. П., Мельничук М. М. РЕГИОНАЛЬНЫЕ ЛАНДШАФТНЫЕ ПАРКИ РОВЕНСКОЙ ОБЛАСТИ КАК ПОТЕНЦИАЛЬНЫЕ ОБЪЕКТЫ РЕКРЕАЦИИ.

Исследованы возможности осуществления рекреационной деятельности в пределах региональных

ландшафтних парків Ровенської області. Розглянуто категорію природно-заповідного фонду регіональний ландшафтний парк як об'єкт рекреаційного природопольовання. Дана характеристика регіональних ландшафтних парків досліджуваного регіону як потенційними достопримечательностями туристсько-рекреаційного призначення. Визначені основні проблеми, задачі і напрями рекреаційного використання регіональних ландшафтних парків Ровенської області.

Регіональні ландшафтні парки є поліфункціональними заповідними об'єктами, які, крім функцій охорони природних і історико-культурних об'єктів, сприяють організації туризму, екологічного виховання місцевого населення і відвідувачів, проведенню наукових досліджень і моніторингу, соціальному і економічному розвитку території.

Встановлено, що розташовані на території Ровенської області регіональні ландшафтні парки «Прип'ять-Стоход», «Дермансько-Мостовської», «Надслучанський» є перспективними для розвитку туристсько-рекреаційної діяльності і мають необхідні для її проведення ресурси, однак цей процес затримується рядом факторів, а саме: недовірена нормативно-правова база; мала освіченість широкого суспільства; відсутність адміністрацій, і, як наслідок, проблема фінансування і тому подібне.

Акцентовано увагу на необхідності розробки для кожного з парків стійкої стратегії розвитку і оцінки формування рекреаційної інфраструктури, проведення оцінки фізичної спроможності природних комплексів витримувати рекреаційну навантаження, розробки і прокладки мережі екоосвітельних і екотуристських троп, розвитку спеціальних видів туризму.

Рекреаційний потенціал регіональних ландшафтних парків Ровенської області сприяє їх широкому привертанню і використанню населенням для ефективного туризму, відпочинку і інших видів рекреаційного використання, для екологічного освітельно-виховної роботи, розвитку екологічного туризму.

Ключові слова: регіональний ландшафтний парк, рекреація, туристсько-рекреаційна діяльність, функціональні зони, Ровенська область.

Abstract:

Bezsmertniuk T. P., Melniichuk M. M. REGIONAL LANDSCAPE PARKS OF RIVNE REGION AS POTENTIAL RECREATION OBJECTS.

The possibilities for recreational activities within the regional landscape parks of Rivne region are investigated. The category of nature reserve fund regional landscape park as the object of recreational nature management is considered. The characteristic of regional landscape parks studied region as a potential tourist attraction of recreational purposes is analyzed. The main problems, objectives and directions of recreational use of regional landscape parks of Rivne region are represented.

Regional landscape parks are polyfunctional protected objects that, in addition to the protection functions of natural, historical and cultural sites, promote tourism, environmental education of the local population and visitors, conducting research and monitoring, social and economic development of the territory.

Found that located on the territory of Rivne region regional landscape parks «Pripiat-Stokhid», «Dermansko-Mostivskiy», «Nadsluchanskiy» are promising for the development of tourism and recreational activities and have the necessary resources to carry it out, but this process is hampered by a number of factors namely: incomplete legal framework; low public awareness; no administration, and as a result, the problem of funding and so on.

Accented attention for the need to develop for every park sustainable development strategy of forming assessment recreational infrastructure, assessment of physical ability of natural systems to bear recreational load, working and laying of networks ecoeducational and ecotourism trails, development of special forms of tourism.

Recreational potential of regional landscape parks of Rivne region promotes their involvement and use by the public for effective tourism, leisure and other recreational use, for environmental education and educational work, the development of ecotourism.

Key words: regional landscape park, recreation, tourism and recreational activities, functional areas, Rivne region.

Рецензент: проф. Брич В.Я.

Надійшла 16.04.2016р.

УДК 910

Ірина ЄРКО, Аліна АДАМОВИЧ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ НА ПОЛІССІ

Охарактеризовано особливості, переваги та перспективи розвитку гастрономічного туризму на Поліссі. Висунуто основну проблему, досліджено сильні сторони стану гастрономічного туризму в регіоні, розроблено методи та прийоми, завдяки яким, його можна вивести на принципово новий рівень. Охарактеризовані особливості поліської кухні, національних звичаїв і традицій. Також виділено перспективні для Полісся види гастрономічного туризму. Досліджено та виділено кращі заклади харчування, які репрезентують особливості української кухні. Перелічено основні гастрономічні події регіону, які відбуваються протягом року.

Ключові слова: гастрономічний туризм, Полісся, кухня, традиції, подорож.

Постановка наукової проблеми та її значення. В умовах сучасного розвитку туризм-